

Huszonöt esztendővel ezelőtt 48 antifasisztát szabadítottak ki a nyilasok fogságából a bátor újpesti partizánok, s ebben az akcióban vesztette életét Bán Tibor. Erre emlékeztek esztűrtökön délután Újpesten. A Bán Tiborról elnevezett utca 40. számú házának falán elhelyezett emléktábla előtt rendezett kegyeletos ünnepségen Andrásfi Gyula nyugalmazott nagykövet, az újpesti partizánok egyik egykori vezetője méltatta Bán Tibor tevékenységét, majd koszorúkat helyeztek az emléktábla alá. A IV. kerületi pártbizottság és a kerületi tanács nevében Somogyi Imre első titkár és Lajtai Endre vb-elnök; a Magyar Partizán Szövetség képviselőjében Basch Endréné, az országos bizottság tagja és Andrásfi Gyula, a IV. kerületi népfrentbizottság részéről Lenkei László elnök és dr. Balogh Jánosné titkár koszorúzott.

A megemlékezés az Internacionálé hangjaival ért véget.

Ma huszonöt esztendeje az újpesti partizánok kiszabadították az ottani nyilasházban fogva tartott 48 letartóztatottat. Majd nem sokkal ezt követően felrobbantották a nyilasházat. Másnap, január 10-én felszabadult Újpest.

Földes László, az újpesti partizánok volt vezetője így emlékezik vissza az akcióra:

— Tizenkét emberünk hamis nyílparanccsal behatolt a nyilasházba, és ordítózza, lövöldözve, a nyilas őrséget lekommunistázva kihajtotta az utcára a halálra rémült foglyokat. Ezután a sötét éjszakában az utcákon összevissza kanyarogva behozták őket a szállásra, a munkásotthonba. (A partizáncsoport kevéske élelmiszer-készletét itt szétosztotta a megmentettek között.) Ugyanezen éjszaka két emberünk tizennégy kiló robbanóanyaggal felszerelve behatolt a nyilasházba. Elhelyezték a csomagot, meggyújtották a zsinórt, majd három ór lelövésével megnyitva a kijutást, elhagyták a házat. A kirohanó nyilasok észnélküli lövöldözése közben egyik legkitűnőbb

Egy újpesti partizán — ma.

elvtársunk, Bán Tibor súlyosan megsebesült, és nemsokára meghalt. A robbanás következtében a ház egy része romba dőlt, maga alá temetve 28 nyilast.

Már sokan megírták az újpesti víztorony és a villanytelep felrobbantását megakadályozó, a nyilasokat pusztító, egész sor fegyveres akcióban részt vett partizánok történetét. A huszonötödik évfordulóra készülődve elsősorban azt igyekeztem kutatni; *hogyan él, dolgozik, emlékezik egy volt újpesti partizán.*

— *Halló, Corvin Áruház? Dr. Buk Imre igazgatót kérem...*

— *...Velem? Miért pont velem? Ha lehetne, talán mással, a fiúk közül... Én csak kiskatonája voltam az újpesti csapatnak...*

Az áruház negyedik emeletén van az igazgatói iroda. Fölfelé menet megkérdem a lifttestőt:

— *Tudja-e, ki volt az áruháziak közül Újpesten partizán?*

— *Micsoda? Újpesten partizán? ... Én erről, kérem, nem tudok...*

Pedig az igazgatója egyike volt a foglyokat kiszabadító, a nyilasházat ma huszonöt esztendeje fölrobbantó legbátrabb partizánoknak. Szemben ülünk egymással. Csendes mosollyal megjegyzi:

— *Hát hiába, az már a múlt... Az embereket manapság más foglalkoztatja, más érdekli...*

Figyelem Buk Imrét. Hatvankét esztendő, tizenhét éve az ország legnagyobb áruházának igazgatója, „menet közben” szerezte meg a jogi doktorátust, és túl van már egy

szívtrombózison... Azt szeretném tudni, vajon hogyan érezheti magát negyedszázaddal később szabott civilöltönyében a volt partizán?

Partizán a pult mögött. Ugye ez meglehetősen banálisan hangzik? De aki ismeri Buk Imrét, annak számára nem. Az ő múltat idéző, a mással foglalkozó, a felejtkező maiakat említő szavaiban szemernyi rezignáltság sincs. *Buk Imre ma is fiatal.* Pedig már negyvenhat esztendeje annak is, hogy a másodéves műszerészinas otthagya az újpesti *Brown—Boweri-gyárat.* Mert igazságtalanul *megpofozta a mestere.* És talán azért is maradt fiatal Buk Imre, mert *kommunista.* A munkásmozgalomban 1925 óta vesz részt. Naponta bejár az újpesti munkásotthonba, az ificsoporthoz. 1944-ben a partizánok között lett kommunista párttag. Hét esztendeje már, hogy tagja az MSZMP budapesti bizottságának.

Az egyik éjjel, akkor, negyvennégy őszén, az újpesti munkásotthon pincéjében, amikor útba indították az első akcióra, Földes László ezt kérdezte tőle is: *„Tudjátok-e, mit vállaltok?”* Buk Imre is (aki akkor a „Bárány” illegális nevet kapta és nagy bajuszt növesztett) így válaszolt: *„Tudjuk! Készek vagyunk vállalni!”*

És azóta is, negyedszázada egyfolytában mindig vállalja, amivel megbízzák, és becsülettel teljesíti is, amit elvállal.

Az akciókról faggatnám, ő ezekkel röviden végez. Pedig, volna mit büszkén soroljon...

(Földes Lászlótól egy no-

vember végi nap utasítást kapott, hogy robbanóanyagot kell szerezni. E feladatra egy öttagú csoport alakult Buk Imre vezetésével. Az utasítás úgy szólt, hogy Újpesten, az Árpád úton egy megadott helyen várja őket egy *fekete muffos nő,* aki előttük járva megmutatja az utat, ahol a *Tri—2* robbanóanyag van. A muffos nő (*Döbrentei Károlyné volt*) valóban ott várta őket a Virág utcánál. Majd elvezette Bukékat a rákospalotai vasúti hidhoz, amely alatt ott volt a robbanóanyag. De ott volt a német őrség is. A partizánok — katonaruhában voltak — elkezdtek igazoltatni a járőröket, hogy ezzel eltereljék az őrség gyanúját. Majd, amikor a német kissé továbbment, haláltmegvető bátorsággal fölszedték a csomagot, és irány vissza a titkos partizán szállásra, a munkásotthon pincéjébe. Az innen elvitt robbanóanyagnak jó helye lett. Ezzel döntötték félig romba a nyilasházat, öltek meg 28 fasisztát ma huszonöt esztendeje...)

Buk Imre a múlttal tehát röviden végez, és rátér a mára. Abból, amit mond, idézem: *„Az áruház rekonstrukciója nekem a legfontosabb, bezárás nélkül rendbehozzuk a házat, mindig csak egy emeletet kapcsolunk ki... Mindenki a kereskedelmet szidja, ha valamit nem kap, pedig mi az ipartól függünk. Persze nem mentgetjük saját hibáinkat sem. Erről is beszélnünk kell... Jobban kell követnünk a divat változásait, konfekcióüzemünkben kis szériákat gyártunk, hogy vevőink... Én 900 dolgozónkért személyesen is felelős vagyok... Az egyhavi nyereségrészesedés, ugye, azért nem kicsi dolog?...”*

Várkonyi András